KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 15. februar 2000

om statsstøtte fra Forbundsrepublikken Tyskland til fordel for Kvaerner Warnow Werft GmbH

(meddelt under nummer K(2000) 516)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(2000/336/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 88, stk. 2, første afsnit,

under henvisning til aftalen om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, særlig artikel 62, stk. 1, litra a),

under henvisning til Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 ([1]), særlig artikel 14, stk. 1,

under henvisning til Rådets direktiv 90/684/EØF af 21. december 1990 om støtte til skibsbygningsindustrien ([2]), senest ændret ved direktiv 94/73/EF ([3]), og Rådets direktiv 92/68/EØF af 20. juli 1992 om ændring af direktiv 90/684/EØF om støtte til skibsbygningsindustrien ([4]),

efter i henhold til de nævnte artikler ([5]) at have opfordret interesserede parter til at fremsætte bemærkninger og under hensyntagen til de således fremsatte bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFORLØB

(1) Kommissionens repræsentanter aflagde den 25. marts 1999 i selskab med en ekstern sagkyndig besøg på værftet Kvaerner Warnow GmbH (KWW) for at undersøge, i hvor stort omfang produktionsloftet for 1998 var overskredet. I forbindelse med besøget blev det bekræftet, at KWW's produktion i 1997 kom op på 93 862 kbt og dermed lå 8 862 kbt over kapacitetsgrænsen på 85 000 kbt. Den kapacitetsoverskridelse, der blev konstateret for 1997, bygger på de reviderede produktionstal for 1998, som Tyskland bekræftede i sit brev af 19. marts 1999. Da der ikke er fremlagt nogen revideret rapport for produktionen i 1997, blev det anførte produktionstal på 93 862 kbt anset som endeligt.

(2) Ved brev af 20. juli 1999 underrettede Kommissionen Tyskland om, at den på baggrund af denne kapacitetsoverskridelse havde besluttet af indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2.

(3) Kommissionens beslutning om at indlede proceduren er blevet offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ([6]). Kommissionen har opfordret interesserede parter til at fremsætte bemærkninger til den pågældende foranstaltning.

(4) De bemærkninger, Kommissionen har modtaget fra interesserede parter, er blevet fremsendt til Forbundsrepublikken Tyskland, som har fået mulighed for at afgive kommentarer hertil.

II. UDFØRLIG BESKRIVELSE AF STØTTEN

(5) Ved sine beslutninger, som Tyskland fik meddelelse om ved brev af 3. marts 1993 (N 692/D/91), 17. januar 1994 (N 692/J/91), 20. februar 1995 (N 1/95), 18. oktober 1995 (N 637/95) og 11. december 1995 (N 797/95), godkendte Kommissionen i overensstemmelse med direktiv 90/684/EØF, omstruktureringsstøtte til fordel for KWW for at give det østtyske værft mulighed for at gennemføre en omfattende omstrukturering. Godkendelsen blev givet på betingelse af, at værftet overholder et kapacitetsloft på 85 000 kbt om året. Denne kapacitetsbegrænsning overvåges af Kommissionen.

(6) Warnow Werft, der ligger i Rostock-Warnemünde (Mecklenburg-Vorpommern), blev i oktober 1992 solgt til den norske Kvaerner-koncern af Treuhandanstalt. I § 27 i

([1]) EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.
([2]) EFT L 380 af 31.12.1990, s. 27.
([3]) EFT L 351 af 31.12.1994, s. 10.
([4]) EFT L 219 af 4.8.1992, s. 54.
([5]) EFT C 245 af 28.8.1999, s. 24.

([6]) Se fodnote 5.

købsaftalen, som Tyskland ved brev af 30. oktober 1992 havde fremsendt til Kommissionen til gennemgang og godkendelse, forpligtede Kvaerner sig til i perioden indtil den 31. december 2005 ikke at overskride Warnow Werfts kapacitetsloft for nybygninger på 85 000 kbt om året, medmindre de begrænsninger, der er fastsat på basis af EF-traktaten, lempes.

(7) I henhold til direktiv 90/684/EØF, som ændret ved direktiv 92/68/EØF, kan der indrømmes værfterne i de nye delstater en undtagelse fra de bestemmelser om driftsstøtte, der gælder for værfterne i EU, for at give dem mulighed for at gennemføre den omfattende strukturomlægning, der er absolut nødvendig, for at de kan blive konkurrencedygtige. Efter privatiseringen af Warnow Werft gav Kommissionen i overensstemmelse med det nævnte direktiv sit tilsagn til, at der kunne ydes omstruktureringsstøtte i fire rater. Støtten, der blev godkendt ved flere beslutninger, fordeler sig således:

N 692/D/91 — Kommissionens brev af 3. marts 1993 (SG(93) D/4052):

— 45,5 mio. DEM i driftsstøtte

— 82,4 mio. DEM i driftsstøtte i form af fritagelse for tidligere forpligtelser

— 127,5 mio. DEM i investeringsstøtte

— 27,0 mio. DEM i støtte til lukning

N 692/J/91 — Kommissionens brev af 17. januar 1994 (SG(94) D/567):

— 617,1 mio. DEM i driftsstøtte

N 1/95 — Kommissionens brev af 20. februar 1994 (SG(95) D/1818):

— 222,5 mio. DEM i investeringsstøtte

N 637/95 — Kommissionens brev af 18. oktober 1995 (SG(95) D/12821):

— 66,9 mio. DEM i investeringsstøtte

N 797/95 — Kommissionens brev af 11. december 1995 (SG(95) D/15969):

— 58,0 mio. DEM i investeringsstøtte.

Den godkendte driftsstøtte udgør således i alt 372,5 mio. EUR (745 mio. DEM), investeringsstøtten 237,45 mio. EUR (474,9 mio. DEM) og støtten til lukning 13,5 mio. EUR (27,0 mio. DEM). Dette giver som resultat en samlet støtte på 623,45 mio. EUR (1 246,9 mio. DEM).

(8) Støtten blev godkendt på betingelse af, at nybygningskapaciteten på 85 000 kbt om året ikke ville blive overskredet. Denne kapacitetsbegrænsning er fastsat både i § 27 i den anmeldte købsaftale i forbindelse med værftets privatisering samt i Kommissionens ovennævnte beslutninger. Det fremgår klart af de beslutninger, som Forbundsrepublikken Tyskland fik meddelelse om ved brev af 17. januar 1994, 20. februar 1995, 18. oktober 1995 og 11. december 1995, at Kommissionen vil kræve støtten tilbagebetalt, hvis kapacitetsbegrænsningen ikke overholdes.

(9) Ved procedurens indledning fastslog Kommissionen, at kapacitetsbegrænsningen på 85 000 kbt om året var den vigtigste betingelse for støttens godkendelse. Formålet med denne begrænsning var at neutralisere støttens konkurrencefordrejende virkning på skibsbygningsindustrien. Som det blev konstateret ved besøget på værftet den 25. marts 1999, var produktionen i 1997 på 93 862 kbt, og den overskred således kapacitetsbegrænsningen på 85 000 kbt. En væsentlig betingelse for støttens godkendelse er således ikke opfyldt.

(10) Kommissionen nærede derfor tvivl om, hvorvidt den godkendte støtte til omstrukturering og videreførelse af det tidligere østtyske Warnow Werft fortsat var forenelig med fællesmarkedet (beslutninger herom er meddelt Tyskland ved brev af 3. marts 1993 (N 692/D/91), 17. januar 1994 (N 692/J/91), 20. februar 1995 (N 1/95), 18. oktober 1995 (N 637/95) og 11. december 1995 (N 797/95)).

III. BEMÆRKNINGER FREMSAT AF DE BERØRTE PARTER

(11) Kommissionen har modtaget bemærkninger fra KWW, en medlemsstat (Danmark) samt fra Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark.

A. Bemærkninger fremsat af KWW

(12) KWW's bemærkninger er i det væsentlige koncentreret om fem argumenter. Som det første argument fremføres det, at KWW ikke udtrykkeligt var blevet forpligtet til at begrænse sin faktiske produktion til et bestemt niveau, og at en sådan forpligtelse heller ikke fremgår af Kommissionens beslutninger. Beslutningerne indeholdt kun en teknisk kapacitetsbegrænsning, men ikke nogen begrænsning af den faktiske produktion.

(13) Som KWW forklarer i sine bemærkninger, skulle Kommissionen have insisteret på, at kapaciteten skulle

begrænses ved hjælp af tekniske foranstaltninger. Den eneste betingelse, som KWW fik pålagt ved støttens godkendelse, var, at det nye værft, som skulle bygges, ville tillade en produktion på 85 000 kbt, og at nogle bestemte dimensioneringskriterier (flaskehalse) på værftet, som begrænser produktionen, ikke måtte ændres. Dette fremgår af de kommissionsbeslutninger, hvori de tekniske foranstaltninger til begrænsning af kapaciteten er fastlagt.

(14) I henhold til KWW's redegørelse tjente oplysningerne om den faktiske produktion, som jævnligt tilflød Kommissionen i produktionsrapporterne, kun til yderligere orientering for i tilfælde af afvigelser at kunne konstatere, om der rent faktisk var tale om overskridelse eller omgåelse af den tekniske kapacitetsbegrænsning.

(15) KWW anfører endvidere, at de begrænsninger i den tekniske kapacitet, som værftet fik pålagt ved Kommissionens beslutninger, hele tiden er blevet overholdt, da de krav, der stilledes til værftets indretning, er opfyldt. Der er ikke sket afvigelser, der kunne have ført til ændring af den tekniske kapacitet.

(16) Som sit andet argument anfører KWW, at værftet ikke har forhøjet den tildelte tekniske kapacitet, men at det derimod gennem forbedret produktivitet og stordriftsfordele i forbindelse med fremstillingen af søsterskibe har kunnet opnå en større faktisk produktion inden for rammerne af den gældende kapacitetsbegrænsning. KWW var kun forpligtet til at overholde den tekniske begrænsning af kapaciteten og havde fuld frihed til at producere inden for disse rammer.

(17) Efter KWW's opfattelse er kapacitetsbegrænsning og produktionsbegrænsning to forskellige begreber, som ikke må ligestilles. Medens kapacitetsbegrænsningen i form af begrænsninger i de tekniske anlæg er en statisk størrelse, som ikke må ændres, er den faktiske produktion udsat for udsving og kan i tidens løb ændre sig i opadgående retning som følge af forbedret produktivitet. Hertil kommer, at alle værfter løbende forsøger at forbedre produktiviteten. Det er også i EU's interesse, at værfterne udvikler bedre produktionsmetoder og holder sig konkurrencedygtige.

(18) Som sit tredje argument anfører KWW, at værftet ikke har fået støtte i det godkendte omfang. Af anden støtte end kontanter har KWW kun modtaget 82,4 mio. DEM som led i gældseftergivelse. Anden ikke-kontant støtte har værftet ikke modtaget. Kontant har man kun modtaget et beløb på 549,559 mio. DEM. Såfremt Kommissionen skulle komme frem til den slutning, at de betingelser og krav, der fremgår af beslutningerne om godkendelse, ikke er blevet overholdt, og at dele af den tildelte støtte derfor ikke længere er forenelige med det fælles marked, kan kun det beløb, virksomheden faktisk har modtaget, gøres til genstand for et eventuelt tilbagebetalingskrav.

(19) Som sit fjerde argument anfører KWW, at Kommissionen i forbindelse med et eventuelt tilbagebetalingskrav må overholde lighedsprincippet. For MTW's og Volkswerft ([7]) vedkommende lagde Kommissionen kun det samlede beløb i driftsstøtte, og ikke investeringsstøtten, til grund ved beregningen af støttenedsættelsen som følge af kapacitetsoverskridelsen. Samme fremgangsmåde bør anvendes for KWW's vedkommende. Endvidere fik det pågældende værft lov til at nedsætte sin fremtidige produktion.

(20) Endvidere gør KWW opmærksom på, at Elbewerft Boizenburgs årskapacitet ([8]) på 22 000 kbt i Kommissionens beslutning om fordelingen af værftets kapacitet blev vurderet til 242 000 DEM. Da KWW's faktiske produktion kun overstiger det årlige produktionsloft i 1997 på 85 000 kbt med 8 862 kbt, bør den modværdi, der fremgår af beslutningen om fordelingen af Elbewerft Boizenburgs kapacitet, også give anledning til forholdsvise betragtninger i dette tilfælde.

(21) Såfremt Kommissionen skulle anse en del af støtten som uforenelig med det fælles marked, vil forrentningen af det tilbagekrævede beløb ifølge KWW's femte argument først kunne sætte ind på tidspunktet for bruddet, dvs. på det tidspunkt, hvor støtten måtte være blevet uforenelig.

B. **Bemærkninger fremsat af Danmark**

(22) Danmark understregede i sine bemærkninger, hvor vigtigt det er, at de betingelser og krav, der ledsager en godkendelse, overholdes. Betingelserne er jo ofte den eneste beskyttelse mod, at der ydes statsstøtte udelukkende med det formål at flytte et beskæftigelsesproblem til en anden medlemsstat.

(23) Ifølge den danske redgørelse er betingelserne for modtagelse af støtten i det foreliggende tilfælde af en sådan art, at Kommissionens bedømmelsesmuligheder må begrænses til kontrol af, om kapacitetsbegrænsningen overholdes. Når værftet øjensynligt igennem længere tid konstant har produceret mere end kapacitetsloftet, kan der ikke være nogen tvivl om, at denne betingelse ikke er overholdt. Ved vurdering af det samlede tidsrum må man sikre sig, at støttemodtageren ikke har kunnet drage nogen finansiel fordel af kapacitetsoverskridelsen.

([7]) EFT C 344 af 14.11.1997, s. 2.
([8]) Statsstøttesag N 325/99, Kommissionens brev til Tyskland af 5. august 1999 (SG(99) D/6192).

C. **Bemærkninger fra Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggeri i Danmark**

(24) Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark forklarer i sin redegørelse, at KWW's produktion umiddelbart har indflydelse på en markedsandel, der er af betydning for de danske værfter. Ifølge foreningens redegørelse bør der også tages hensyn til, at værftet fra starten, dvs. fra 1995, konstant har overskredet kapacitetsbegrænsningen. Der har ikke blot været tale om årlige, men om stadig stigende årlige overskridelser: medens kapaciteten i 1996 blev overskredet med mindre end 1%, var overskridelserne allerede i 1997 steget til over 10%, og i 1998 lå de på over 44% ([9]).

(25) Kapacitetsoverskridelsen i 1997 betegnes af den danske forening som ganske særlig tungtvejende, da værftet på grund af den mindre overskridelse i 1996 burde have reduceret sin produktion det pågældende år. Alligevel blev kapacitetsloftet overskredet og overskridelsen holdt hemmelig for Kommissionen, der havde til opgave at overvåge produktionen. Overskridelserne havde først kunnet konstateres i marts 1999 i forbindelse med undersøgelserne af overskridelsen af produktionsbegrænsningen i 1998. Hverken Tyskland eller KWW har oplyst Kommissionen om kapacitetsoverskridelserne. Den vedvarende kapacitetsoverskridelse bør indgå i vurderingen af sagen, og det må sikres, at værftet ikke drager nogen finansiel fordel heraf.

(26) Der henvises derudover til udviklingen siden 1992, som har resulteret i, at mange værfter er blevet lukket, og at mange arbejdspladser inden for branchen er blevet nedlagt. For de europæiske værfter er det derfor af afgørende betydning, at der generelt træffes effektive foranstaltninger med henblik på at afbøde de negative virkninger af overkapaciteten. Da dette ikke er muligt uden Fællesskabets aktive støtte, bør EU gøre en indsats for at bevare sin internationale troværdighed. Et internationalt initiativ til nedskæring af overkapaciteterne ville ikke give mening, hvis Fællesskabet samtidig som i det foreliggende tilfælde accepterede en betydelig overskridelse af sine egne kapacitetslofter.

(27) Som Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark endvidere anfører, danner, kapacitetsbegrænsningerne på de østtyske værfter — foruden andre faktorer — grundlag for andre værfters investerings- og produktionsplanlægning. Overskrides kapacitetslofterne, berører dette også andre værfters dispositioner. Kapacitetsbegrænsningerne skulle gælde i ti år, og der har på intet tidspunkt været tale om en fleksibel anvendelse heraf.

([9]) Kommissionens beslutning 1999/675/EF af 8. juli 1999 om KWW's kapacitetsoverskridelse i 1998 (EFT L 274 af 23.10.1999, s. 23).

IV. **BEMÆRKNINGER FREMSAT AF TYSKLAND**

(28) Tysklands argumenter er i det væsentlige de samme som KWW's.

(29) Tyskland anfører først, at Kommissionens beslutning om at godkende støtten ikke indeholdt nogen begrænsning af den faktiske produktion, men derimod kun en teknisk kapacitetsbegrænsning. Kapacitetslofterne skulle have været overholdt ved hjælp af tekniske foranstaltninger. Den eneste betingelse, som KWW fik pålagt ved støttens godkendelse, var, at det nye værft, som skulle bygges, skulle tillade en produktion på 85 000 kbt pr. 31. december 1995, og at visse krav til dimensioneringen af værftet (flaskehalse), som begrænser produktionen, ikke måtte ændres. I henhold til KWW's redegørelse tjente de oplysninger om den faktiske produktion, som jævntligt tilflød Kommissionen i produktionsrapporterne, kun til yderligere orientering for i tilfælde af afvigelser at kunne konstatere, om der rent faktisk var tale om brud på eller omgåelse af den tekniske kapacitetsbegrænsning. Det er, hvad der fremgår af Kommissionens beslutninger, hvori de tekniske begrænsninger af kapaciteten er fastlagt.

(30) Ifølge Tysklands redegørelse har KWW overholdt den tekniske kapacitetsbegrænsning, således som krævet i Kommissionens beslutninger om at godkende støtten. Hverken værftets dimensionering eller den tekniske kapacitet er ændret, og værftet har således nøjagtig den dimensionering og tekniske kapacitet, som Kommissionen har forlangt.

(31) Som sit andet argument anfører Tyskland, at KWW ikke har forhøjet den tildelte tekniske kapacitet, men at værftet derimod gennem forbedret produktivitet og stordriftsfordele i forbindelse med fremstillingen af søsterskibe har kunnet opnå en større faktisk produktion inden for rammerne af den eksisterende kapacitetsbegrænsning. Efter Tykslands opfattelse var KWW udelukkende forpligtet til at overholde den tekniske kapacitetsbegrænsning og kunne således producere frit inden for de relevante rammer.

(32) Efter Tysklands opfattelse var KWW på intet tidspunkt forpligtet til at begrænse den faktiske produktion til et bestemt niveau, og en sådan forpligtelse kan heller ikke udledes af Kommissionens beslutninger. Værfterne bør have mulighed for at få del i det almindelige produktivitetsfremskridt. Alle værfter i EU burde kunne konkurrere frit med hinanden, idet de østtyske værfter ikke må ændre deres handicap, nemlig begrænsningerne i deres tekniske anlæg, men gerne produktiviteten. Det er også i EU's interesse, at værfterne udvikler bedre produktionsmetoder og bliver mere konkurrencedygtige.

(33) Endvidere hedder det i bemærkningerne, at kapacitetsloft og produktionsloft er to forskellige ting, der ikke må ligestilles. Medens kapacitetsbegrænsningerne i form af begrænsninger i de tekniske anlæg er en statisk størrelse, som ikke må ændres, er den faktiske produktion udsat for udsving, og den kan med tiden ændre sig som følge af stigende produktivitet. KWW's forbedrede produktivitet kan ikke føres tilbage til nogen støttetildeling, men skyldes derimod Kvaerner-koncernens tekniske knowhow.

(34) Som tredje argument anfører Tyskland, at der i betragtning af størrelsen af den støtte, der rent faktisk er ydet til KWW, ikke kan gås ud fra de 1,2 mia. DEM i støttebeløb, som Kommissionen har godkendt, men at der må fastsættes et meget lavere beløb. Efter Tysklands opfattelse kan der kun konstateres en direkte sammenhæng mellem KWW og den kapacitetsbegrænsning, der er pålagt værftet, i forbindelse med den kontant udbetalte investeringsstøtte.

V. **VURDERING**

(35) Kommissionen konstaterer, at den støtte, der godkendtes på grundlag af direktiv 90/684/EØF, er blevet anset som forenlig med fællesmarkedet, da betingelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra e), var opfyldt. Dette gælder imidlertid kun så længe, betingelserne i beslutningerne om godkendelse i henhold til omtalte direktiver overholdes. I modsat fald falder den omhandlede støtte ind under det generelle forbud i EF-traktatens artikel 87, stk. 1, hvilket betyder, at den kan betragtes som uforenelig med fællesmarkedet, hvis den ikke på anden måde kan retfærdiggøres.

(36) Artikel 10a, der er indføjet i direktiv 90/684/EØF ved direktiv 92/68/EØF, indrømmer værfterne i det tidligere DDR en undtagelse fra de bestemmelser om driftsstøtte, der gælder for værfterne i EU, for at give dem mulighed for at gennemføre den omfattende omstrukturering, der er nødvendig, for at de kan blive konkurrencedygtige. Indtil den 31. december 1993 kan driftsstøtte til ny- og ombygninger på værfterne på det tidligere østtyske område i henhold til artikel 10a, stk. 2, under bestemte forudsætninger, der har med støttens størrelse og Tysklands forpligtelse til at fremlægge en årsberetning at gøre, anses for at være forenelig med fællesmarkedet. En af disse betingelser er Tysklands tilsagn om inden den 31. december 1995 faktisk og definitivt at nedlægge 40% af den skibsbygningskapacitet på 545 000 kbt, der fandtes den 1. juli 1990.

(37) Bestemmelserne om investeringsstøtte er fastlagt i artikel 6 i direktiv 90/684/EØF, støtte til lukning i artikel 7 heri. I henhold til artikel 6, stk. 1, kan der kun ydes investeringsstøtte til eksisterende værfter, hvis den er kædet sammen med en omstruktureringsplan, der ikke medfører nogen forøgelse af værftets skibsbygningskapacitet, eller i tilfælde af at støtten i samme tidsrum er kædet sammen med en tilsvarende definitiv nedskæring i andre værfters kapacitet i samme medlemstat. I henhold til artikel 6, stk. 3, kan investeringsstøtte betragtes som forenelig med fællesmarkedet, hvis støttens størrelse og intensitet er berettiget ud fra den pågældende omstrukturerings omfang. Støtte til dækning af de normale omkostninger som følge af hel eller delvis lukning af skibsbygnings- eller skibsreparationsværfter kan i henhold til artikel 7 betragtes som forenelig med fællesmarkedet, hvis den medfører en faktisk og definitiv kapacitetsnedskæring.

(38) I Kommissionens forslag til Rådets direktiv 92/68/EØF om ændring af det syvende direktiv om støtte til skibsbygningsindustrien ([10]) slås det fast, at der skal findes en afbalanceret løsning mellem den omfattende omstrukturering af den østtyske skibsbygningsindustri, som kun er mulig ved hjælp af betydelig statsstøtte, og følgerne heraf for konkurrencevilkårene for de øvrige værfter i EU. Eventuelle supplerende støtteforanstaltninger, som overstiger de gældende maksimumsgrænser, skal være forbundet med tilsvarende omstruktureringsforanstaltninger og en kapacitetsnedskæring.

(39) I henhold til artikel 10a, stk. 2, i direktiv 90/684/EØF, er en af betingelserne for, at driftsstøtte er forenelig med fællesmarkedet, Tysklands tilsagn om inden den 31. december 1995 at foretage en faktisk og definitiv nedskæring af skibsbygningskapaciteten med 40% i forhold til skibsbygningskapaciteten på 545 000 kbt den 1. juli 1990. Heraf følger, at kapacitetsloftet for værfterne beliggende i den tidligere Tyske Demokratiske Republik er på 327 000 kbt. Tyskland har fordelt denne samlede kapacitet på de fem eksisterende værfter, der bygger nye skibe, og KWW fik i denne forbindelse tildelt en kapacitet på 85 000 kbt ([11]).

(40) I sit brev af 27. november 1992 til Kommissionen vedrørende privatiseringen af Warnow Werft konstaterede Tyskland, at Kvaerner ved kontrakt havde forpligtet sig til ikke at overskride det kapacitetsloft på 85 000 kbt, der var fastsat for KWW indtil den 1. januar 2006. I § 27 i den engelske originaludgave af Warnow Werfts privatiseringsaftale hedder det således under overskriften »Limitation on Future Building Capacities«: »Kvaerner undertakes

([10]) EFT C 155 af 20.6.1992, s. 20.

([11]) Kommissionen henviser til, at Retten i Første Instans i sin dom i sag T-266/94 (Foreningen af Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark m.fl. mod Kommissionen, Sml. 1996 II, s. 1399, præmis 151-198) bekræftede den betydning, som kapacitetsfordelingen mellem de enkelte værfter har for støttebeslutningens lovlighed.

up till December 31, 2005 with regard to Warnow yard not to exceed its annual capacity of 85 000 cgt unless the requirements based on the EEC-treaty are less restrictive from time to time.«

(41) Kommissionen noterer sig, at det senere meddelte støtteprogram til omstrukturering af Warnow Werft var baseret på denne årlige kapacitet.

(42) Omstruktureringsstøtten på i alt 623,45 mio. EUR (1 246,9 mio. DEM) er godkendt af Kommissionen i fire rater og fem særskilte beslutninger. Den første beslutning om frigivelse af en første støtterate blev meddelt Tyskland ved brev af 3. marts 1993 (N 692/D/91). Det hedder heri, at selv om det fremgår af den uafhængige undersøgelse, som Kommissionen har ladet foretage, at Warnow Werfts nybygningskapacitet næppe vil overstige 85 000 kbt — et tal som var fastsat af Tyskland som værftets andel af de 327 000 kbt, der i alt var tildelt de østtyske værfter — må man fremover anse en overvågning i den periode, investeringsprogrammet dækker, for at være nødvendig for at sikre, at skibsbygningskapaciteten virkelig bliver nedskåret.

(43) Den anden beslutning blev meddelt Tyskland ved brev af 17. januar 1994 (N 692/J/91). Den indeholder de samme bestemmelser som førnævnte beslutning, dog med den forskel at der var behov for en yderligere overvågning for at sikre, at begrænsningen af skibsbygningskapaciteten blev overholdt. Tyskland blev endvidere gjort opmærksom på, at Kommissionen vil kræve hele støtten tilbagebetalt, hvis kapacitetsbegrænsningen ikke overholdes.

(44) Også i den tredje beslutning, som blev meddelt Tyskland ved brev af 20. februar 1995 (N 1/95), konstateredes det, at der var behov for en yderligere overvågning af kapacitetsbegrænsningens overholdelse. Endvidere blev der gjort opmærksom på, at Tyskland havde givet tilsagn om, at værftet ville overholde kapacitetsbegrænsningen. Tyskland blev endnu en gang mindet om, at Kommissionen vil kræve hele støtten tilbagebetalt, hvis kapacitetsbegrænsningen ikke overholdes.

(45) Den fjerde beslutning blev meddelt Tyskland ved brev af 18. oktober 1995 (N 637/95) og den femte beslutning ved brev af 11. december 1995 (N 797/95). I begge beslutninger blev der gjort opmærksom på, at en yderligere overvågning er nødvendig for at sikre, at kapacitetsbegrænsningen overholdes i forbindelse med den faktiske og den planlagte produktion. Der blev ligeledes i hvert enkelt tilfælde gjort opmærksom på, at Tyskland havde givet tilsagn om, at værftet ville overholde kapacitetsbegrænsningen, og at hele støtten kan kræves tilbagebetalt i tilfælde af manglende overholdelse.

(46) Kommissionen fastslår, at kapacitetsbegrænsningen på 85 000 kbt om året var en af de vigtigste betingelser for godkendelse af støtten. Støtten blev godkendt på grundlag af den omstruktureringsplan, der var anmeldt til Kommissionen. Denne årlige maksimumsgrænse indgår i Warnow Werfts privatiseringsaftale, som Kommissionen har godkendt som del af omstruktureringsplanen. Med undtagelse af den første godkendelsesbeslutning, der blev meddelt ved brev af 3. marts 1993, fremgår det udtrykkeligt af alle Kommissionens beslutninger, at overholdelsen af kapacitetsloftet på 85 000 kbt er bindende. Der gøres endvidere i beslutningerne udtrykkeligt opmærksom på, at Kommissionen kan kræve hele støtten tilbagebetalt, hvis kapacitetsbegrænsningen ikke overholdes.

(47) I forbindelse med besøget på værftet den 25. marts 1999 blev det bekræftet, at KWW's produktion i 1997 udgjorde 93 862 kbt. Beregningen bygger på de reviderede produktionstal for 1998 og er blevet bekræftet af Tyskland ved brev af 19. marts 1999. Da Tyskland ikke har fremlagt nogen revideret produktionsrapport for 1997, må tallene betragtes som bekræftede og ubestridelige. Det betyder, at KWW i 1997 overskred sit årlige kapacitetsloft på 85 000 kbt med 8 862 kbt.

(48) Kommissionen konstaterer, at en væsentlig betingelse for støttens tildeling, nemlig det kapacitetsloft på 85 000 kbt om året, som er fastsat i Kommissionens godkendelsesbeslutninger på grundlag af direktiv 90/684/EØF, som ændret ved direktiv 92/68/EØF, ikke blev overholdt i 1997.

(49) Med den ændring af direktiv 90/684/EØF, der blev foretaget med direktiv 92/68/EØF, var det meningen at gøre det muligt for de østtyske værfter at gennemføre den absolut nødvendige og omfattende omstrukturering, der skulle til for at gøre dem konkurrencedygtige. Der blev i den forbindelse fastsat kapacitetsbegrænsninger for at udligne den konkurrencefordrejende virkning, statsstøtte til fordel for østtyske skibsværfter ville få. Bliver denne kapacitetsbegrænsning, der betragtes som en kompenserende faktor og som en væsentlig betingelse for støttens godkendelse og dermed for denne støttes forenelighed med fællesmarkedet, ikke overholdt, betyder det, at støtten ikke længere er forenelig med fællesmarkedet.

(50) I Kommissionens meddelelse om støtte til MTW-Schiffswerft og Volkswerft Stralsund ([12]) blev det fastslået, at MTW i 1996 havde overskredet sit kapacitetsloft en smule. Det blev derfor aftalt, at værftet i det efterfølgende år skulle reducere produktionen svarende til overskridelsen, og driftsstøtten til værftet i 1997 blev reduceret med et beløb, som svarede til overskridelsen. Følgerne af kapacitetsoverskridelsen er altså blevet fastsat ud fra omfanget af den overskydende produktion, medens de finansielle følger af overskridelsen er fastsat ud fra, hvor alvorlig en overskridelse der er tale om.

([12]) Se fodnote 7.

(51) Med henvisningen til at støtten skal tilbagebetales i tilfælde af, at betingelserne i beslutningen om godkendelse ikke overholdes, bliver støttemodtageren mindet om forpligtelsen til at opfylde disse betingelser og gjort opmærksom på konsekvenserne af en manglende overholdelse. Formålet med og den faktiske virkning af støttens tilbagebetaling er at genoprette status quo ved at ophæve de negative indvirkninger på konkurrencevilkårene, som skyldes den ulovligt ydede støtte, hvis ulovlighed skyldes den manglende overholdelse af de betingelser, der er pålagt for støttens godkendelse og dermed for foreneligheden med fællesmarkedet. I det foreliggende tilfælde blev den kapacitetsbegrænsning, der var pålagt som en betingelse, ikke overholdt. I overensstemmelse med Kommissionens meddelelse om støtte til MTW-Schiffswerft og Volkswerft Stralsund ([13]) er konkurrencefordrejningens omfang lig med kapacitetsoverskridelsens omfang.

(52) Da kapacitetsoverskridelsens omfang er bestemmende for omfanget af den pågældende konkurrencefordrejning, er Kommissionen af den opfattelse, at det støttebeløb, der svarer til denne kapacitetsoverskridelse, skal betragtes som uforeneligt med fællesmarkedet.

(53) Kommissionen slår fast, at den støtte, der er uforenelig med fællesmarkedet, skal kræves tilbagebetalt.

(54) I de beslutninger, som Tyskland fik meddelt ved brev af 17. januar 1994, 20. februar 1995, 18. oktober 1995 og 11. december 1995, blev der gjort opmærksom på, at Kommissionen vil kræve alle støttebeløb tilbagebetalt, hvis kapacitetsbegrænsningen ikke overholdes.

(55) I overensstemmelse med begrundelsen i dom afsagt af Retten i Første Instans den 15. september 1998 ([14]) i sag T-140/95, Ryanair Limited mod Kommissionen, bør det undersøges, om Kommissionen — såfremt den kun erklærer det støttebeløb, der svarer til kapacitetsoverskridelsen, uforeneligt med fællesmarkedet og kræver det tilbagebetalt — vil gå ud over rammen for sine tidligere beslutninger om støttegodkendelse, hvori det hedder, at Kommissionen vil kræve hele støtten tilbagebetalt, hvis kapacitetsbegrænsningen ikke overholdes.

(56) Formålet med og den faktiske virkning af støttens tilbagebetaling er at genoprette status quo ved at ophæve de negative indvirkninger på konkurrencevilkårene, som skyldes den støtte, som Kommissionen har bekræftet er uforenelig med fællesmarkedet. I overensstemmelse med Kommissionens meddelelse om støtte til MTW-Schiffswerft og Volkswerft Stralsund ([15]) er konkurrencefordrejningens omfang lig med kapacitetsoverskridelsens omfang.

(57) Det støttebeløb, der svarer til kapacitetsoverskridelsen, er uforeneligt med fællesmarkedet og kræves derfor tilbagebetalt. Tilbagebetalingen skal ophæve kapacitetsoverskridelsens negative indvirkninger på konkurrencevilkårene, hvorved formålet med og den faktiske virkning af tilbagebetalingen er opfyldt.

(58) Når det støttebeløb, der svarer til kapacitetsoverskridelsen, således i det foreliggende tilfælde erklæres uforeneligt med fællesmarkedet, udgør dette efter Kommissionens opfattelse ikke nogen afvigelse fra betingelserne i tidligere beslutninger, som ville påvirke disse betingelsers mål og virkning, dvs. ophævelsen af de negative indvirkninger på konkurrencevilkårene.

(59) Kommissionen når derfor frem til den konklusion, at den del af støtten på 623,45 mio. EUR (1 246,9 mio. DEM), som blev ydet til KWW, og som blev godkendt af Kommissionen i fire rater (beslutning af 3.3.1993 (N 692/D/91), 17.1.1994 (N 692/J/91), 20.2.1995 (N 1/95), 18.10.1995 (N 637/95) og 11.12.1995 (N 797/95), og som svarer til overskridelsen af den årlige kapacitetsbegrænsning på 85 000 kbt med 8 862 kbt, ikke længere er forenelig med EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra e), og er uforenelig med fællesmarkedet i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

(60) I deres bemærkninger bestrider Tyskland og KWW Kommissionens konstatering af, at en kapacitetsbegrænsning på 85 000 kbt om året var den vigtigste betingelse for støttens godkendelse. Ifølge bemærkningerne var den eneste betingelse for godkendelsen, at de godkendte og kontrollerede produktionsanlæg blev overholdt i overensstemmelse med omstrukturerings- og investeringsplanerne.

(61) Kommissionen fastslår, at såvel opretholdelsen af investeringsplanen som overholdelsen af kapacitetsbegrænsningen var en betingelse for støttens godkendelse. I forbindelse med omstruktureringsstøtte generelt gælder det, at Kommissionen skal godkende investeringsplanen, og at den overvåger planens gennemførelse. Dette ændrer imidlertid intet ved den omstændighed, at en anden væsentlig betingelse for støttens godkendelse var overholdelsen af den årlige kapacitetsbegrænsning. Støttens samlede beløb blev godkendt ved fem særskilte kommissionsbeslutninger, hvoraf der i de fire udtrykkeligt blev gjort opmærksom på, at en yderligere overvågning var nødvendig for at sikre, at kapacitetsbegrænsningen overholdes. I fire af de fem beslutninger blev Tyskland desuden gjort opmærksom på, at Kommissionen ville kræve den pågældende støtte tilbagebetalt ved manglende overholdelse af kapacitetsbegrænsningen. I tre af beslutningerne

([13]) Se fodnote 7.
([14]) Sml. 1998 II, s. 3327.
([15]) Se fodnote 7.

blev det fastslået, at Tyskland havde givet tilsagn om, at værftet ville overholde kapacitetsloftet. Der hersker derfor ikke tvivl om, at kapacitetsbegrænsningen på 85 000 kbt var en betingelse for godkendelse af støtten og for støttens forenelighed med fællesmarkedet.

(62) Som deres andet argument anfører Tyskland og KWW, at værfterne på grund af produktivitetsstigninger burde have tilkendt kapacitetsoverskud, og at KWW ikke var bundet af en produktionsbegrænsning, men derimod af en teknisk kapacitetsbegrænsning og kunne forhøje sin produktivitet inden for rammerne af de fastlagte tekniske parametre.

(63) Kommissionen konstaterer, at KWW gav produktionsrapporten for første halvdel af 1995, som Tyskland forelagde for Kommissionen ved brev af 16. august 1995, titlen »Bericht über Einhaltung der Kapazitätsbeschränkung«. Rapporten for 1996, som Tyskland forelagde for Kommissionen ved brev af 17. februar 1997, havde titlen »Produktionsbeschränkung durch EU-Kommission«. Desuden anmodede Kommissionen i sine breve af 18. og 19. november 1996 Tyskland om at underrette værfterne om, at kapacitetsbegrænsningerne for 1996 og de efterfølgende år skulle overholdes nøje.

(64) Ved brev af 3. marts 1997 underrettede Kommissionen Tyskland om, at KWW ville overskride sit kapacitetsloft for 1996 en smule, og at den planlagte produktion for 1997 ligeledes lå tæt på kapacitetsloftet. Tyskland blev opfordret til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at rette op på situationen. Ved brev af 14. april 1997 opfordrede Kommissionen på ny Tyskland til at sørge for, at værftet ændrede sin produktionsplan, for at kapacitetsloftet ikke skulle blive overskredet.

(65) I sit brev af 1. april 1997 til Kommissionen anførte Tyskland, at BvS (Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben) havde opfordret KWW til at respektere kapacitetsloftet på 85 000 kbt i forbindelse med produktionsplanlægningen for 1997. KWW skulle således forelægge en ny produktionsplan for 1997, som overholdt kapacitetsloftet. Ved brev af 6. juni 1997 meddelte Tyskland, at KWW's kapacitet i 1997 ville blive reduceret med den mindre overskridelse, der var sket i 1996, dvs. 92 kbt, således at der i 1997 ville gælde et reduceret kapacitetsloft. Den tyske regering understregede i denne forbindelse, at det drejede sig om et engangstilfælde, og at det i reglen ikke var muligt at fordele kapaciteten på forskellige år for på den måde at udligne overskridelser. Det havde man også klart gjort værftet opmærksom på. Endvidere havde Tyskland underrettet værftet om, at selv en mindre overskridelse af kapacitetsbegrænsningen ikke kunne accepteres i fremtiden, og KWW havde derfor forpligtet sig til at reducere den kapacitet, der var til rådighed i 1997, med de 92 kbt, som kapacitetsloftet blev overskredet med i 1997.

(66) For Kommissionen hersker der derfor ingen tvivl om, at KWW var helt klart over arten og betydningen af den kapacitetsbegrænsning på 85 000 kbt, som virksomheden havde fået pålagt.

(67) Som deres tredje argument anfører KWW og Tyskland, at de støttebeløb, værftet rent faktisk har modtaget, er mindre end det samlede støttebeløb, Kommissionen har godkendt. Derfor kan der kun blive tale om tilbagefordring af det faktisk tildelte beløb.

(68) Som Kommissionen har konstateret, var der for størstedelen af den driftsstøtte til tabsudligning, som KWW ydede i forbindelse med omstruktureringen, tale om anden støtte end kontanter, som værftet fik overdraget som aktiver på privatiseringstidspunktet. Spørgsmålet er, om KWW rent faktisk har modtaget disse aktiver. Kommissionen har løbende overvåget værftets omstrukturering og indtil udgangen af 1995 (hvor omstruktureringen var tilendebragt) to gange om året modtaget en revisionsrapport, den såkaldte »Spill-over-Bericht« ([16]). I revisionsrapporten fra december 1995 ([17]) er de støttebeløb, der er indgået indtil den 31. december 1995, anført hver for sig. Ifølge rapporten havde værftet indtil den 31. december 1995 modtaget alle andre støttebeløb, som Kommissionen havde udbetalt; i forbindelse med den godkendte konkurrencestøtte (Wettbewerbshilfe) på 73 mio. DEM var der dog på dette tidspunkt kun udbetalt et beløb på 62,5 mio. DEM, således at værftet i alt har modtaget 10,5 mio. DEM mindre i konkurrencestøtte end godkendt af Kommissionen.

(69) I den revisionsrapport om den faktiske anvendelse af omstruktureringsstøtten indtil udgangen af 1996, som Tyskland på opfordring tilsendte Kommissionen den 30. juni 1999, bekræftes de definitive tab i forbindelse med omstruktureringen. Ifølge denne rapport beløb den faktisk udbetalte konkurrencestøtte til tabsudligning sig i sidste ende til 62,5 mio. DEM.

(70) Kommissionen konstaterer derfor, at KWW har modtaget 10,5 mio. DEM mindre i konkurrencestøtte, end Kommissionen havde godkendt i driftsstøtte til tabsudligning. I alt har KWW således modtaget 367,25 mio. EUR

([16]) Forpligtelsen til at fremlægge en sådan rapport er fastlagt i artikel 10a, stk. 2, litra d), i direktiv 90/684/EØF. Den sidste rapport, Kommissionen har modtaget, vedrører tiden indtil udgangen af 1995, dvs. indtil afslutningen af værftets omstrukturering.

([17]) Arthur Andersen Wirtschaftsprüfungsgesellschaft Steuerberatungsgesellschaft mbH: Bemærkninger til oplysninger afgivet af Kvaerner Warnow Werft GmbH i forbindelse med støttebeløb modtaget indtil 31. december 1995.

(734,5 mio. DEM) i driftsstøtte, 237,45 mio. EUR (474,9 mio. DEM) i investeringsstøtte og 13,5 mio. EUR (27 mio. DEM) i støtte til lukning, svarende til i alt 618,2 mio. EUR (1 236,4 mio. DEM).

(71) Som sit fjerde argument anfører KWW, at Kommissionen i forbindelse med et eventuelt tilbagebetalingskrav må overholde lighedsprincippet. I denne forbindelse henvises der til Kommissionens meddelelse til MTW og Volkswerft ([18]) samt til beslutningen om Elbewerft Boizenburg ([19]).

(72) Med hensyn til det faktum, at kravet om tilbagebetaling af støtten i MTW-sagen udelukkende blev beregnet på grundlag af driftsstøtten, understreger Kommissionen, at værfterne MTW og KWW ikke umiddelbart kan sammenlignes, da såvel deres udgangssituation som de nærmere forhold i forbindelse med deres omstruktureringsplaner er meget forskellige. Værfternes finansieringsplaner er forskelligt opbygget, for i MTW's tilfælde blev investeringerne hovedsagelig finansieret ved hjælp af lånoptagning. Derfor kunne konkurrencefordrejningen som følge af den lille kapacitetsoverskridelse på 1 637 kbt i 1996 fjernes ved at nedsætte driftsstøtten. Det er ikke tilfældet i forbindelse med omstruktureringen af KWW. Desuden har KWW overskredet sit kapacitetsloft med ca. 10% (= 8 862 kbt), hvilket svarer til en produktionskapacitet på et halvt containerskib af mellemstor størrelse. I den størrelsesorden, der her er tale om, berøres investeringsstøtten også af overskridelsen således at forstå, at den — modsat tilfældet med MTW Schiffswerft GmbH — i overensstemmelse med artikel 6 i direktiv 90/684/EØF også skal inddrages i vurderingen af støttebeløbet.

(73) Med henblik på nedbringning af den fremtidige produktion konstaterer Kommissionen, at MTW fik tilladelse til at udligne den lille overskridelse af kapacitetsloftet, der var tale om i 1996, i det efterfølgende år, da overskridelsen skyldtes ekstraordinære forhold. Overskridelsen af kapacitetsgrænsen med 1 637 kbt i 1996 skyldtes nemlig, at skibets størrelse var blevet ændret for at efterkomme kundens ændrede ønsker. Denne situation kan derfor ikke sammenlignes med det foreliggende tilfælde, hvor KWW efter Kommissionens opfattelse bevidst har overskredet sit kapacitetsloft betydeligt.

(74) Hvad angår den kbt-modværdi, der blev lagt til grund ved fordelingen af det tidligere Elbewerft Boizenburgs kapacitet, konstaterer Kommissionen, at situationen og de faktiske omstændigheder i de to tilfælde ikke umiddelbart kan sammenlignes. Ved fordelingen af det nedlagte Elbewerfts kapacitet på de øvrige østtyske værfter var det spørgsmålet, om tildelingen af kapaciteten mod betaling af 242 000 DEM skulle anses som støtte. Derfor måtte der en vurdering af den kompensation, der blev betalt for kapacitetstildelingen, til. I det foreliggende tilfælde drejer det sig om beregningen af det støttebeløb, der skal tilbagebetales som følge af kapacitetsoverskridelsen. Det er altså ikke som i forbindelse med den oprindelige fordeling modværdien til den pågældende kapacitet, der er kriteriet, men derimod det samlede modtagne støttebeløb. Da de faktiske omstændigheder heller ikke i dette tilfælde kan sammenlignes, er der ikke tale om brud på lighedsprincippet.

(75) Som sit femte argument fremfører KWW, at en forrentning af støttebeløbet, såfremt Kommissionen skulle anse støtten som uforenelig med fællesmarkedet, først kan ske fra det tidspunkt, hvor overskridelsen var en realitet, eftersom støtten først kan være blevet uforenelig med fællesmarkedet fra dette tidspunkt.

(76) I henhold til forordning (EF) nr. 659/1999 er Kommissionen forpligtet til at kræve ulovlig støtte, der er uforenelig med fællesmarkedet, tilbagebetalt. Kommissionen slår i den forbindelse fast, at renterne i henhold til artikel 14, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 659/1999, beregnes fra det tidspunkt, på hvilket den ulovlige støtte stod til rådighed for modtageren. Efter Kommissionens opfattelse medfører manglende opfyldelse af en væsentlig betingelse for støttegodkendelsen automatisk, at støtten må anses for uforenelig med fællesmarkedet i hele det tidsrum, hvori støttemodtageren var bundet af den pågældende betingelse — i det foreliggende tilfælde kapacitetsbegrænsningen.

(77) I fire af Kommissionens fem beslutninger om godkendelse af støtten henvises der udtrykkeligt til, at hele støtten vil blive krævet tilbagebetalt, hvis kapacitetsbegrænsningen ikke overholdes. Efter Kommissionens opfattelse betyder det, at retsgrundlaget for støttetildelingen bortfalder med tilbagevirkende kraft, hvis forpligtelsen til at overholde kapacitetsloftet ikke overholdes. Sagen skal derfor behandles på samme måde, som hvis støtten fra starten havde været retsstridig.

(78) Af de grunde, der er redegjort for i punkt 35-77, når Kommissionen frem til den konklusion, at den del af støtten på 618,2 mio. EUR (1 236,4 mio. DEM) til fordel for KWW, som er godkendt af Kommissionen i fire rater og meddelt Tyskland ved brev af 3. marts 1993 (N 692/D/91), 17. januar 1994 (N 692/J/91), 20. februar 1995 (N 1/95), 18. oktober 1995 (N 637/95) og 11. december 1995 (N 797/95), og som svarer til overskridelsen af den årlige kapacitetsbegrænsning på 85 000 kbt med 8 862 kbt, ikke længere opfylder betingelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra e). Da der ikke findes noget andet forenelighedskriterium, og da Tyskland og KWW heller ikke har anført noget sådant kriterium, er denne del af støtten uforenelig med fællesmarkedet i medfør i EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

([18]) Se fodnote 7.
([19]) Se fodnote 8.

(79) I forbindelse med fastlæggelsen af størrelsen af den støtte, der er uforenelig med fællesmarkedet, har Kommissionen undersøgt forskellige alternativer og er nået frem til følgende resultat:

(80) Kommissionen konstaterer, at KWW's årlige kapacitetsbegrænsning på 85 000 kbt gælder i ti år. Det tilbagekrævede beløb er beregnet forholdsvis. Kommissionen har i denne forbindelse sat overskridelsen på 8 862 kbt i forhold til den samlede kapacitetsbegrænsning for alle ti år (850 000 kbt), og de ulovlige støttebeløb når således op på en andel på 1,04 %.

(81) Det med fællesmarkedet uforenelige støttebeløb svarer til overskridelsens andel af hele kapacitetsbegrænsningen, idet driftsstøtten på 367,25 mio. EUR (734,5 mio. DEM) og investeringsstøtten på 237,45 mio. EUR (474,9 mio. DEM) lægges til grund, dvs. i alt 604,7 mio. EUR (1 209,4 mio. DEM), der er tilflydt KWW. Det støttebeløb, som på grund af KWW's kapacitetsoverskridelse i 1997 skal betragtes som uforeneligt med fællesmarkedet, udgør således 6,3 mio. EUR (12,6 mio. DEM). Dette beløb skal kræves tilbagebetalt.

(82) Som anført i beslutningen om procedurens indledning ([20]) er den støtte til lukning på 13,5 mio. EUR (27 mio. DEM), som Kommissionen gav Tyskland meddelelse om ved brev af 3. marts 1993, blevet anvendt til finansiering af godtgørelser og andre sociale foranstaltninger til fordel for de tidligere ansatte. Da værftet har udbetalt disse midler til tidligere ansatte, ser Kommissionen bort fra kravet om tilbagebetaling af beløbet. Som følge heraf medtages støtten til lukning ikke i ovennævnte beregning.

(83) Kommissionen gør opmærksom på, at tilbagebetalingen i overensstemmelse med de nationale bestemmelser omfatter renter, der skal beregnes fra datoen for støttens udbetaling til modtageren og indtil tilbagebetaling på grundlag af den referencesats, der anvendes ved beregning af subventionsækvivalenten i forbindelse med regionalstøtte, er sket.

VI. **KONKLUSIONER**

(84) Kommissionen drager den konklusion, at KWW i 1997 har overskredet sit årlige kapacitetsloft på 85 000 kbt med 8 862 kbt. Denne årlige kapacitetsbegrænsning har Kommissionen i de beslutninger, der blev meddelt ved brev af 3. marts 1993, 17. januar 1994, 20. februar 1995, 18. oktober 1995 og 11. december 1995, fastsat som en væsentlig betingelse for godkendelsen af støtten på i alt 623,45 mio. EUR (1 246,9 mio. DEM) i henhold til direktiv 90/684/EØF om støtte til skibsbygningsindustrien og direktiv 92/68/EØF om ændring af direktiv 90/684/EØF om støtte til skibsbygningsindustrien og dermed for støttens forenelighed med fællesmarkedet i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra e).

(85) Da kapacitetsoverskridelsens omfang efter Kommissionens opfattelse er bestemmende for konkurrencefordrejningens omfang, opfylder det støttebeløb, som svarer til overskridelsen af kapacitetsloftet på 85 000 kbt med 8 862 kbt i 1997, ikke længere betingelserne i EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra e), og er uforenelig med fællesmarkedet i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

(86) Støtten på 6,3 mio. EUR (12,6 mio. DEM) er derfor uforenelig med fællesmarkedet og skal kræves tilbagebetalt. Det støttebeløb, der skal tilbagebetales, forhøjes med renter beregnet fra datoen for udbetalingen til modtageren og indtil tilbagebetalingen.

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Tysklands støtte til fordel for Kvaerner Warnow Werft GmbH på 6,3 mio. EUR (12,6 mio. DEM) er uforenelig med fællesmarkedet i medfør af EF-traktatens artikel 87, stk. 1.

Artikel 2

1. Tyskland træffer alle nødvendige foranstaltninger med henblik på at kræve støtten på 6,3 mio. EUR (12,6 mio. DEM) tilbagebetalt fra modtageren.

2. Kravet om tilbagebetaling skal straks fremsættes i henhold til den nationale fremgangsmåde på området, såfremt denne giver mulighed for øjeblikkeligt at fuldbyrde beslutningen. Til det formål og i tilfælde af søgsmål ved de nationale domstole træffer Tyskland alle nødvendige foranstaltninger, som det tyske retssystem giver mulighed for, herunder også foreløbige foranstaltninger, jf. dog fællesskabsretten.

3. Den støtte, der kræves tilbagebetalt, omfatter renter fra det tidspunkt, hvor modtageren har haft rådighed over den

([20]) Se fodnote 5.

ulovlige støtte, indtil beløbets faktiske tilbagebetaling. Renterne beregnes på grundlag af den referencesats, der anvendes ved beregning af subventionsækvivalenten i forbindelse med regionalstøtte.

Artikel 3

Tyskland underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 15. februar 2000.

På Kommissionens vegne

Mario MONTI

Medlem af Kommissionen